

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 20 marca 2019 r.
(OR. en)

7539/19

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0247(COD)

ELARG 9
COWEB 47
CFSP/PESC 219
RELEX 267
FIN 238
CODEC 684
MIGR 34

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 7456/19

Dotyczy: Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) (pierwsze czytanie)

– Częściowe podejście ogólne

Delegacje otrzymują w załączeniu tekst częściowego podejścia ogólnego w sprawie wyżej wymienionego wniosku – w wersji wypracowanej na sesji Rady (do Spraw Ogólnych) w dniu 19 marca 2019 r.

2018/0247 (COD)

Wniosek

**ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)¹**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,uwzględniając opinię Komitetu Regionów³,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie (UE) nr 231/2014⁴ straci moc z dniem 31 grudnia 2020 r. W celu utrzymania skuteczności działań zewnętrznych Unii należy utrzymać ramy planowania i udzielania pomocy zewnętrznej.

¹ Zmiany do wniosku Komisji w niniejszym dokumencie zaznaczono **pogrubioną kursywą** i znakiem [...]

² Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

³ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 11).

- (2) Cele Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej są zasadniczo różne od ogólnych celów działań zewnętrznych Unii, ponieważ instrument ten służy przygotowaniu beneficjentów wymienionych w załączniku I do przyszłego członkostwa w Unii i wsparciu ich procesu akcesyjnego. W związku z tym należy dysponować specjalnym instrumentem wspierającym rozszerzenie, przy jednoczesnym zapewnieniu jego komplementarności z ogólnymi celami działań zewnętrznych Unii, a w szczególności z Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR).
- (3) Art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) stanowi, że każde państwo europejskie, które przestrzega wartości poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, i zobowiązuje się wspierać te wartości, może złożyć wniosek o członkostwo w Unii. Państwo europejskie, które złożyło wniosek o przystąpienie do Unii, może zostać jej członkiem dopiero po potwierdzeniu, że spełnia ono kryteria członkostwa ustalone podczas szczytu Rady Europejskiej w Kopenhadze w czerwcu 1993 r. („kryteria kopenhaskie”), z zastrzeżeniem że Unia ma zdolność do przyjęcia nowego członka. Kryteria kopenhaskie odnoszą się do stabilności instytucji gwarantujących demokrację, praworządność, poszanowanie praw człowieka, szacunek dla mniejszości oraz ich ochronę, istnienie funkcjonującej gospodarki rynkowej oraz możliwości radzenia sobie z presją konkurencyjną i siłami rynkowymi wewnątrz Unii, a także zdolność do przyjęcia nie tylko praw, ale i obowiązków wynikających z Traktatów, w tym do realizacji celów unii politycznej, gospodarczej i walutowej.

- (4) Podstawą procesu rozszerzenia są określone kryteria oraz sprawiedliwe i rygorystyczne wymogi. Każdy beneficjent jest oceniany na podstawie własnych osiągnięć. Ocena poczynionych postępów oraz wskazanie niedociągnięć mają stanowić dla beneficjentów wymienionych w załączniku I bodźce i wskazówki, które pozwolą im kontynuować niezbędne, daleko idące reformy. Aby faktycznie mogło dojść do rozszerzenia, bardzo ważne jest, by stale kierować się zasadą „najpierw kwestie podstawowe”⁵. Postęp poszczególnych krajów ubiegających się o członkostwo zależy od tego, czy szanują one wartości Unii, i od ich zdolności do podjęcia reform niezbędnych w celu dostosowania swojego systemu politycznego, instytucjonalnego, prawnego, administracyjnego i gospodarczego do przepisów, norm, obszarów polityki i praktyk Unii.
- (5) Unijna polityka rozszerzenia umacnia pokój, demokrację i stabilność w Europie; ***dzięki niej Unia zyskuje lepszą pozycję, by mierzyć się z globalnymi wyzwaniami.*** Zwiększa też możliwości gospodarcze i handlowe, co jest korzystne zarówno dla Unii, jak i krajów ubiegających się o członkostwo. Perspektywa członkostwa w Unii ma ogromny transformacyjny wpływ i prowadzi do pozytywnych przemian demokratycznych, politycznych, gospodarczych i społecznych.
- (5a) Przyjęcie podstawowych europejskich wartości i zobowiązanie się do ich przestrzegania to decyzja, którą muszą podjąć wszyscy partnerzy aspirujący do członkostwa w UE. Zgodnie z tym Unia oczekuje, że partnerzy przyjmą na siebie odpowiedzialność i jednoznacznie zadeklarują przywiązanie do europejskich wartości oraz zobowiążą się do energicznej realizacji niezbędnych reform w interesie swoich społeczeństw. Obejmuje to stopniowe dostosowywanie się do założeń wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii, w szczególności w obszarach istotnych wspólnych interesów, takich jak środki ograniczające i przewyższanie zagrożeń hybrydowych.***

⁵ Podejście zgodne z zasadą „najpierw kwestie podstawowe” łączy praworządność i prawa podstawowe z dwoma innymi istotnymi obszarami procesu akcesyjnego: zarządzaniem gospodarczym – zwróceniem szczególnej uwagi na rozwój gospodarczy i poprawę konkurencyjności – oraz wzmocnieniem instytucji demokratycznych i reformą administracji publicznej. Każda z tych trzech podstawowych kwestii ma zasadnicze znaczenie dla procesów reform w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących i pozwala uwzględnić kluczowe obawy obywateli.

- (6) W swoim komunikacie „Wiarygodna perspektywa rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich oraz zwiększone zaangażowanie UE w tym regionie”⁶ Komisja Europejska ponownie potwierdziła zdecydowaną wyrażaną, opartą na zasługach perspektywę członkostwa krajów Bałkanów Zachodnich w UE. Jest to wyraźna zachęta dla całego regionu Bałkanów Zachodnich oraz dowód zaangażowania UE na rzecz zapewnienia tym krajom przyszłości w Europie.
- (6a) W Deklaracji z Sofii i Programie działań priorytetowych UE i Bałkanów Zachodnich z Sofii Unia Europejska i jej państwa członkowskie ponownie zapewniły o swoim jednoznacznym poparciu dla europejskiej perspektywy Bałkanów Zachodnich, a także o swoim zobowiązaniu do działania na rzecz przyspieszenia poprawy warunków życia obywateli, jeśli chodzi o sieć połączeń i bezpieczeństwo, opierając się na stosownych aspektach komunikatu Komisji przyjętego w dniu 6 lutego 2018 r. Działania podejmowane na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny pomóc we wspieraniu realizacji tych zobowiązań.*
- (6b) Rada Europejska przyznała status kraju kandydującego Albanii, Islandii⁷, Czarnogórze, Republice Macedonii Północnej, Serbii oraz Turcji. Potwierdziła europejską perspektywę Bałkanów Zachodnich. Bez uszczerbku dla stanowisk w sprawie statusu lub dla wszelkich przyszłych decyzji, które podejmie Rada Europejska lub Rada, kraje korzystające z takiej europejskiej perspektywy, którym nie przyznano statusu kraju kandydującego, mogą być uznawane za potencjalne kraje kandydujące wyłącznie do celów niniejszego rozporządzenia.*

⁶ COM(2018) 65 final, dostępny pod adresem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:52018DC0065>

⁷ *W marcu 2015 r. rząd Irlandii zwrócił się do UE, aby nie uważała Islandii za kraj kandydujący, jednak oficjalnie nie wycofał wniosku Islandii o członkostwo.*

(7) Pomoc powinna również być udzielana zgodnie z umowami zawieranymi przez Unię z beneficjentami wymienionymi w załączniku I. Pomoc powinna przede wszystkim pozwolić beneficjentom wymienionym w załączniku I wzmocnić demokratyczne instytucje oraz praworządność, przeprowadzić reformę sądownictwa i administracji publicznej, zapewnić poszanowanie praw podstawowych oraz propagować równość płci, tolerancję, włączenie społeczne i niedyskryminację. Pomoc powinna także wspierać kluczowe zasady i prawa określone w Europejskim filarze praw socjalnych.⁸

(7a) [...] *W związku z tym, że stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca regionalna to istotne elementy procesu rozszerzenia, pomoc powinna również nadal wspierać [...] wysiłki beneficjentów wymienionych w załączniku I na rzecz zacieśniania regionalnej, makroregionalnej i transgranicznej współpracy, jak również przyspieszenia rozwoju terytorialnego, w tym poprzez realizowanie unijnych strategii makroregionalnych. Powinna również wspomagać ich rozwój gospodarczy i społeczny oraz zarządzanie gospodarcze, wzmacniając agendę na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, w tym poprzez zapewnianie rozwoju regionalnego, rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, wdrożenie polityki społecznej i polityki zatrudnienia, [...] rozwój gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego oraz wspieranie badań i innowacji, także [...] w kontekście inicjatywy przewodniej „Agenda cyfrowa dla Bałkanów Zachodnich”.*

(7b) *Szczególny nacisk należy położyć na tworzenie dalszych możliwości dla młodzieży, w tym młodych pracowników, dbając przy tym o to, by działania te przyczyniały się do społeczno-gospodarczego rozwoju beneficjentów wymienionych w załączniku I. Pomoc przyznawana na mocy niniejszego rozporządzenia powinna też mieć na celu rozwiązanie problemu drenażu mózgow.*

(8) Unia powinna udzielać – w oparciu o doświadczenia jej państw członkowskich – wsparcia w okresie transformacji w związku z przystąpieniem, z którego to wsparcia mogą korzystać beneficjenci wymienieni w załączniku I. Współpraca ta powinna w szczególności obejmować wymianę doświadczeń zgromadzonych przez państwa członkowskie w procesie reform.

⁸ Europejski filar praw socjalnych uroczyste ogłoszony dnia 17 listopada 2017 r. przez Parlament Europejski, Radę i Komisję na Szczycie Społecznym na rzecz Sprawiedliwego Zatrudnienia i Wzrostu Gospodarczego w Göteborgu.

- ([...]**8a**) Wzmacnianie praworządności, w tym walka z korupcją i przestępczością zorganizowaną, oraz dobrych rządów, w tym reforma administracji publicznej, w dalszym ciągu są kluczowymi wyzwaniami dla większości beneficjentów wymienionych w załączniku I i mają dla nich zasadnicze znaczenie w kontekście zbliżania się do Unii i późniejszego pełnego przyjęcia obowiązków związanych z członkostwem w Unii. Z uwagi na bardziej długotrwały charakter reform przeprowadzanych w tych obszarach i na konieczność poprawienia wyników, pomoc finansowa przydzielana na mocy niniejszego rozporządzenia powinna jak najszybciej odpowiedzieć na wymogi nałożone na beneficjentów wymienionych w załączniku I.
- ([...]**8b**) Zgodnie z zasadą demokracji uczestniczącej Komisja powinna zachęcać każdego z beneficjentów wymienionych w załączniku I do nadzoru parlamentarnego.
- (9) Wzmocniona współpraca strategiczna i operacyjna dotycząca bezpieczeństwa pomiędzy Unią a beneficjentami wymienionymi w załączniku I ma kluczowe znaczenie dla skutecznego i efektywnego zwalczania zagrożeń dla bezpieczeństwa i zagrożeń terrorystycznych.
- (10) Konieczne jest dalsze pogłębienie współpracy na szczeblu **międzynarodowym i regionalnym** w zakresie migracji, w tym **dalsze zwiększenie zdolności** w zakresie zarządzania granicami i **migracjami**, zapewnienie dostępu do ochrony międzynarodowej, wymieniając się istotnymi informacjami, [...] wzmocnienie kontroli granicznych i prowadzenie wysiłków [...] służących **zwalczaniu nielegalnej** migracji [...], handlu ludźmi i przemytu migrantów.
- (10a) Należy zwiększyć zdolności beneficjentów wymienionych w załączniku I w zakresie komunikacji, tak by zapewnić poparcie opinii publicznej dla unijnych wartości oraz korzyści i obowiązków wynikających z potencjalnego członkostwa w Unii oraz ich zrozumienie, i aby jednocześnie zwalczać dezinformację.**

- (13) Beneficjenci wymienieni w załączniku I muszą być lepiej przygotowani do mierzenia się z globalnymi wyzwaniami, takimi jak zrównoważony rozwój i zmiana klimatu, oraz wspierać wysiłki Unii ukierunkowane na zajęcie się tymi kwestiami. Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii do wdrożenia porozumienia paryskiego oraz celów zrównoważonego rozwoju, niniejszy program powinien przyczynić się do włączenia działania w dziedzinie klimatu do głównego nurtu polityki Unii i do osiągnięcia celu ogólnego na poziomie [25 %] wydatków UE na cele klimatyczne. Oczekuje się, że w ramach niniejszego programu [16 %]⁹ całkowitej puli przyznanych mu środków finansowych zostanie przeznaczony na cele klimatyczne. Podczas przygotowywania i wdrażania programu zostaną określone właściwe działania, a całkowity wkład z niniejszego programu powinien być objęty odpowiednimi procesami oceny i przeglądu.
- (14) Działania w ramach niniejszego instrumentu powinny wspierać wdrożenie Agendy Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 jako uniwersalnej agendy, w którą w pełni zaangażowani są UE i jej państwa członkowskie i którą zatwierdzili wszyscy beneficjenci wymienieni w załączniku I.
- (15) W niniejszym rozporządzeniu określa się pulę środków finansowych na cały okres jego stosowania – stanowiącą główną kwotę odniesienia w rozumieniu [odesłanie należy odpowiednio zaktualizować zgodnie z nowym porozumieniem międzyinstytucjonalnym: pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami¹⁰] dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

⁹ ***Cel ten będzie dalej omawiany w kontekście rozporządzenia IPA III w zależności od wyniku dyskusji horyzontalnych w sprawie WRF dotyczących ogólnych celów klimatycznych.***

¹⁰ Odesłanie do zaktualizowania: Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1. Porozumienie jest dostępne pod następującym adresem: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.POL&toc=OJ:C:2013:373:TOC

- (16) Komisja oraz państwa członkowskie powinny zapewnić zgodność, spójność oraz komplementarność swojej pomocy, w szczególności poprzez regularne konsultacje oraz częste wymiany informacji na poszczególnych etapach cyklu pomocy. Należy również podjąć kroki niezbędne do zapewnienia lepszej koordynacji i komplementarności z innymi darczyńcami, w tym poprzez regularne konsultacje. ***Komisja i państwa członkowskie powinny również poprawić koordynację działań na szczeblu lokalnym, zapewniając, by państwa członkowskie świadomie uczestniczyły w całym procesie programowania i by mogły lepiej wypełniać swoją rolę w Komitecie IPA.*** Społeczeństwo obywatelskie powinno odgrywać większą rolę zarówno w programach realizowanych za pośrednictwem organów rządowych, jak i w przypadku otrzymywania pomocy Unii jako bezpośredni beneficjent.
- (17) Priorytety działań służących osiągnięciu celów w stosownych obszarach polityki, które uzyskają wsparcie na podstawie niniejszego rozporządzenia, należy określić w ramach programowania opracowywanych przez Komisję na czas obowiązywania unijnych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 w partnerstwie z beneficjentami wymienionymi w załączniku I, na podstawie ***ram polityki*** [...] rozszerzenia ***określonych przez Radę Europejską i Radę, a także*** szczególnych potrzeb ***beneficjentów*** [...], zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi celami określonymi w niniejszym rozporządzeniu i z należyтым uwzględnieniem stosownych strategii krajowych. Ramy programowania powinny określać obszary, które mają uzyskiwać pomoc, wraz z orientacyjnymi przydziałami na obszar wsparcia, w tym prognozy dotyczące wydatków związanych z klimatem.

- (18) Pomoc beneficjentom wymienionym w załączniku I w ich dążeniach do wdrożenia reform w związku z członkostwem w Unii leży w interesie Unii. Zarządzanie pomocą powinno być silnie zorientowane na wyniki, *a pomoc powinna mieć zróżnicowany zakres i stopień intensywności stosownie do wyników osiągniętych przez beneficjentów i obejmować m.in. zachęty do większego zaangażowania we wdrażanie reform i czynienia postępów w tym zakresie, zwłaszcza w obszarze praworządności i praw podstawowych, do wzmocnienia instytucji demokratycznych i reformy administracji publicznej, a także rozwoju gospodarczego i konkurencyjności [...]. Pomoc powinna też zapewniać przewidywalność i równowagę między beneficjentami, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji, potrzeb i zdolności, a także wsparcia udzielanego w ramach poprzednich instrumentów.*
- (18a) *W przypadku gdy na podstawie stosownych wskaźników stwierdzono znaczny regres lub stały brak postępów u beneficjenta wymienionego w załączniku I w obszarach objętych podejściem zgodnym z zasadą „najpierw kwestie podstawowe”, zakres i stopień intensywności pomocy powinien zostać odpowiednio zmodyfikowany, bez uszczerbku dla uprawnień Rady dotyczących przyjmowania środków ograniczających w następstwie decyzji w sprawie zerwania lub ograniczenia w całości lub w części stosunków gospodarczych i finansowych z jednym z państw trzecich lub z większą ich liczbą zgodnie z art. 215 TFUE oraz dla uprawnienia Komisji do zawieszenia płatności lub realizacji umów w sprawie finansowania zgodnie z rozporządzeniem finansowym.*
- (18b) *Aby państwa członkowskie mogły udzielać odpowiednich wytycznych strategicznych w ramach Komitetu IPA, Komisja powinna co roku dokonywać oceny wdrażania ram programowania IPA i opisać sposób stosowania sprawiedliwego podziału i podejścia opartego na wynikach. Ocena ta powinna też obejmować aktualną sytuację, jeśli chodzi o poziom finansowania poszczególnych celów i beneficjentów wymienionych w załączniku I. Ocena powinna także umożliwiać Komitetowi IPA uzyskiwanie odpowiednich informacji i udzielanie wytycznych, jeśli chodzi o modyfikowanie zakresu i stopnia intensywności pomocy.*

- (19) Przejście od bezpośredniego zarządzania środkami przedakcesyjnymi przez Komisję do zarządzania pośredniego przez beneficjentów wymienionych w załączniku I powinno następować stopniowo i uwzględniać odpowiednie zdolności tych beneficjentów. ***Jeżeli beneficjent wymieniony w załączniku I nie wypełnia stosownych obowiązków i nie zarządza unijnymi środkami finansowymi zgodnie z ustalonymi przepisami, zasadami i celami, w konkretnym obszarze polityki lub programu należy przywrócić bezpośrednio zarządzanie przez Komisję.*** W toku świadczenia pomocy należy nadal korzystać ze struktur i instrumentów, które okazały się przydatne w procesie przedakcesyjnym.
- (20) Unia powinna dążyć do jak najskuteczniejszego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Cel ten należy osiągnąć poprzez zapewnienie spójności i komplementarności unijnych instrumentów finansowania zewnętrznego oraz tworzenie synergii z innymi politykami i programami Unii, *takimi jak Horyzont Europa, Erasmus, Kreatywna Europa lub instrument „Łącząc Europę”*. W stosownych przypadkach obejmuje to spójność i komplementarność z pomocą makrofinansową.
- (21) Aby zmaksymalizować wpływ połączonych interwencji na osiągnięcie wspólnego celu, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać możliwość wnoszenia wkładu w działania w ramach innych programów, o ile te wkłady nie obejmują tych samych kosztów.
- (22) Finansowanie ustanowione na podstawie niniejszego rozporządzenia powinno być wykorzystywane do finansowania działań związanych z międzynarodowym wymiarem programu Erasmus, a wdrożenie tych działań powinno być zgodne z rozporządzeniem dotyczącym programu Erasmus¹¹.

¹¹ Nowe rozporządzenie w sprawie programu Erasmus.

- (23) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne przepisy finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Przepisy te są ustanowione w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę ustanawiania i wykonania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród, wykonania pośredniego, pomocy finansowej, wsparcia budżetowego, funduszy powierniczych, instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych oraz przewidują kontrole wykonywania obowiązków przez podmioty upoważnione do działań finansowych. [Przepisy przyjęte na podstawie art. 322 TFUE dotyczą również ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich i państwach trzecich, jako że poszanowanie praworządności ma podstawowe znaczenie dla należytego zarządzania finansami i skutecznego unijnego finansowania.]
- (24) Rodzaje finansowania oraz metody wykonywania określone na mocy niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane na podstawie ich potencjału osiągnięcia szczególnych celów działań i możliwości uzyskania wyników, z uwzględnieniem w szczególności kosztów kontroli, obciążeń administracyjnych oraz oczekiwanego ryzyka braku zgodności. Powinno to obejmować uwzględnianie korzystania z kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i kosztów jednostkowych, a także finansowanie niepowiązane z kosztami, o których mowa w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego.
- (25) Unia powinna nadal stosować wspólne zasady realizacji działań zewnętrznych. Zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr [rozporządzenie ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej]. Należy ustanowić dodatkowe szczegółowe przepisy dotyczące konkretnych sytuacji, w szczególności w obszarach polityki w zakresie współpracy transgranicznej, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

- (26) Działania zewnętrzne są często realizowane w bardzo zmiennym środowisku, wymagającym ciągłego i szybkiego dostosowania do zmieniających się potrzeb partnerów Unii oraz do globalnych wyzwań, takich jak prawa człowieka, demokracja i dobre rządy, bezpieczeństwo i stabilność, zmiana klimatu i ochrona środowiska, migracja nieuregulowana i jej podstawowe przyczyny. Pogodzenie zasady przewidywalności z potrzebą szybkiego reagowania na nowe potrzeby oznacza w konsekwencji dostosowanie realizacji finansowej programów. Aby zwiększyć zdolność Unii do reagowania na nieprzewidziane potrzeby, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady jednoroczności budżetu Unii, niniejsze rozporządzenie powinno zachować możliwość zastosowania mechanizmów elastyczności już dopuszczonych na mocy rozporządzenia finansowego w ramach innych polityk, mianowicie w odniesieniu do przeniesień i ponownego przydzielania niewykorzystanych środków, w celu zapewnienia wydajnego wykorzystania unijnych środków finansowych zarówno na rzecz obywateli UE, jak i beneficjentów wymienionych w załączniku I, i przez to maksymalnego zwiększenia puli unijnych środków finansowych dostępnych na potrzeby interwencji w ramach działań zewnętrznych UE.
- [(27) Nowy Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus (EFSD+) podobnie jak jego poprzednik powinien stanowić zintegrowany pakiet finansowy zapewniający zdolność finansowania w formie dotacji, gwarancji budżetowych i innych instrumentów finansowych na całym świecie, w tym na rzecz beneficjentów wymienionych w załączniku I. Ramy inwestycyjne dla Bałkanów Zachodnich powinny w dalszym ciągu zapewniać zarządzanie działaniami podejmowanymi na podstawie niniejszego rozporządzenia [...].
- (28) Gwarancja dla działań zewnętrznych powinna wspierać działania EFSD+, a IPA III powinien przyczynić się do zaspokajania potrzeb w zakresie działań na rzecz beneficjentów wymienionych w załączniku I, w tym finansowania i zobowiązań wynikających z pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej.]
- (29) Należy zapewnić, aby programy współpracy transgranicznej były realizowane spójnie z ramami ustalonymi w programach działań zewnętrznych i rozporządzeniem dotyczącym współpracy terytorialnej. Niniejsze rozporządzenie powinno zawierać szczegółowe przepisy dotyczące współfinansowania.

- (30) Roczne lub wieloletnie plany działania i środki, o których mowa w art. 8, stanowią programy prac na podstawie rozporządzenia finansowego. Roczne lub wieloletnie plany działania składają się z zestawu środków zebranych w jednym dokumencie.
- (31) Zgodnie z *rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046*¹² („rozporządzeniem finansowym”), rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013¹³, rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2988/95¹⁴, rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96¹⁵ i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939¹⁶ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą [...] proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom, w **tym** [...] nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 i rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia administracyjne, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działania naruszające interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska („EPPO”) może prowadzić dochodzenia i ścigać [...] **przestępstwa przeciwko** [...] interesom finansowym **Unii**, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371¹⁷. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi, [...] EPPO – **w odniesieniu do tych państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na mocy rozporządzenia (UE) 2017/1939** – i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO)

¹² *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzje nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).*

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

¹⁴ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

¹⁵ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, [...] s. 2).

¹⁶ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, [...] s. 1).

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

oraz zapewniać, aby wszelkie strony trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa. Beneficjenci wymienieni w załączniku I powinni też niezwłocznie zgłosić Komisji nieprawidłowości, w tym nadużycia finansowe, będące przedmiotem pierwszego ustalenia administracyjnego lub sądowego, oraz regularnie informować ją o przebiegu postępowań administracyjnych i prawnych. W celu zbliżenia dobrych praktyk w państwach członkowskich, zgłaszanie to powinno odbywać się drogą elektroniczną przy użyciu ustanowionego przez Komisję systemu zarządzania nieprawidłowościami.

(32) [...]

- (33) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, w szczególności dotyczących szczególnych warunków i struktur pośredniego zarządzania z beneficjentami wymienionymi w załączniku I i wdrażania pomocy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te są wykonywane zgodnie z [rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹⁸]. W procesie ustanawiania jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy uwzględnić doświadczenia z zarządzania dotychczasową pomocą przedakcesyjną oraz z jej wdrożenia. Te jednolite warunki należy zmienić, o ile wymaga tego sytuacja.
- (34) Komitet utworzony na mocy niniejszego rozporządzenia powinien również posiadać uprawnienia w zakresie aktów prawnych i zobowiązań na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1085/2006¹⁹, na podstawie rozporządzenia (UE) nr 231/2014, jak również w zakresie wykonania art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 389/2006²⁰.
- (35) W celu umożliwienia niezwłocznego stosowania środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie [...] [[...] dwudziestego] dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

¹⁹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 z dnia 17 lipca 2006 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 82).

²⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 389/2006 z dnia 27 lutego 2006 r. ustanawiające instrument wsparcia finansowego w celu stymulowania rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2667/2000 w sprawie Europejskiej Agencji Odbudowy (Dz.U. L 65 z 7.3.2006, s. 5).

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program „Instrument Pomocy Przedakcesyjnej” (IPA III).

Określa się w nim jego cele, budżet na lata 2021–2027, formy pomocy unijnej oraz zasady dotyczące przyznawania takiej pomocy.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia *stosuje się* [...] następującą definicję:

„współpraca transgraniczna” oznacza współpracę między państwami członkowskimi a beneficjentami wymienionymi w załączniku I, **zgodnie z [art. 3 ust. 1] lit. b) [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej²¹]**, pomiędzy co najmniej dwoma beneficjentami wymienionymi w załączniku I lub między beneficjentami wymienionymi w załączniku I a państwami i terytoriami wymienionymi w załączniku I do [rozporządzenia w sprawie ISWMR] [...].

²¹ COM(2018) 374 final – wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego.

Artykuł 3

Cele IPA III

1. Ogólnym celem IPA III jest udzielanie wsparcia beneficjentom wymienionym w załączniku I w przyjmowaniu i realizowaniu reform politycznych, instytucjonalnych, prawnych, administracyjnych, społecznych i gospodarczych, tak aby beneficjenci ci przestrzegali wartości unijnych i stopniowo przyjmowali przepisy, normy, strategie polityczne i praktyki Unii, z myślą o **przyszłym** członkostwie w Unii, przyczyniając się tym samym do ich stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu.
2. Cele szczegółowe IPA III są następujące:
 - a) wzmocnienie praworządności, demokracji [...] **oraz** poszanowania praw człowieka [...] i [...] podstawowych **wolności; obejmuje to w szczególności wsparcie na rzecz reformy sądownictwa, zwiększenia bezpieczeństwa oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, zapewnienia zgodności z prawem międzynarodowym, środowiska sprzyjającego rozwojowi organizacji społeczeństwa obywatelskiego, poszanowania praw osób należących do mniejszości oraz promowania równości płci, a także wsparcie na rzecz poprawy zarządzania migracją, w tym zarządzania granicami oraz zwalczania nielegalnej migracji;**
 - b) poprawa skuteczności administracji publicznej i zwiększenie wsparcia reform strukturalnych oraz dobrych rządów na wszystkich szczeblach;
 - c) kształtowanie przepisów, norm, obszarów polityki i praktyk beneficjentów wymienionych w załączniku I w sposób zgodny z przepisami, normami, obszarami polityki i praktykami Unii oraz pogłębienie **współpracy regionalnej**, pojednania i stosunków dobrosąsiedzkich, a także kontaktów międzyludzkich i komunikacji **strategicznej;**
 - d) wzmocnienie rozwoju gospodarczego i społecznego, **ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży**, w tym poprzez zwiększoną konektywność **we wszystkich jej wymiarach**, oraz rozwoju regionalnego, rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz polityki społecznej i polityki zatrudnienia, wzmocnienie ochrony środowiska, zwiększenie odporności na zmianę klimatu, przyspieszenie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz rozwój gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego [...];

e) wsparcie *współpracy* terytorialnej, *m.in.* [...] transgranicznej, *ponadnarodowej, morskiej i międzyregionalnej*.

3. Zgodnie z celami szczegółowymi priorytety tematyczne udzielania pomocy stosownie do potrzeb i zdolności beneficjentów wymienionych w załączniku I są przedstawione w załączniku II. Priorytety tematyczne współpracy transgranicznej pomiędzy beneficjentami wymienionymi w załączniku I są przedstawione w załączniku III. Każdy z tych priorytetów tematycznych może przyczynić się do osiągnięcia więcej niż jednego celu szczegółowego.

Artykuł [...] 3a

Przepisy międzyprogramowe

1. Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia zapewnia się zgodność, synergię i komplementarność z innymi obszarami działań zewnętrznych Unii i jej innymi odnośnymi politykami i programami, a także spójność polityk na rzecz rozwoju.
2. [Rozporządzenie w sprawie ISWMR] ma zastosowanie do działań realizowanych na mocy niniejszego rozporządzenia, jeżeli jest o nim mowa w niniejszym rozporządzeniu.
3. IPA III przyczynia się do realizacji działań przewidzianych w rozporządzeniu [[...]w sprawie programu Erasmus²²]. [Rozporządzenie (UE) w sprawie programu Erasmus] ma zastosowanie do wykorzystania tych środków finansowych. W tym celu wkład IPA III zostaje ujęty w jednolitym [...] dokumencie programowym, o którym mowa w art. 11 ust. 7 [rozporządzenia w sprawie ISWMR], przyjętym zgodnie z procedurami określonymi w tym rozporządzeniu. ***Ten dokument programowy zawiera orientacyjną kwotę minimalną, która ma zostać przydzielona na działania przewidziane w rozporządzeniu [w sprawie programu (Erasmus)].***

²² COM(2018) 367 final, wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego „Erasmus”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1288/2013.

4. Pomoc w ramach IPA III może *też* obejmować rodzaje działań przewidzianych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności²³, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus²⁴ oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich²⁵.
5. [EFRR]²⁶ wnosi wkład w programy lub środki ustanowione na potrzeby współpracy transgranicznej między beneficjentami wymienionymi w załączniku I a państwami członkowskimi. Programy i środki przyjmowane są przez Komisję zgodnie z art. 16. Kwotę wkładu z IPA-[...] **współpraca transgraniczna** określa się na podstawie art. 10 ust. 3 [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej]. Programy IPA dotyczące współpracy transgranicznej są zarządzane zgodnie z [rozporządzeniem w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej].
6. Możliwy jest wkład IPA III w programy lub środki współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej ustanowione i realizowane na podstawie [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej], **z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych lub strategii na rzecz basenu morskiego**, w których to programach lub środkach uczestniczą beneficjenci wymienieni w załączniku I do niniejszego rozporządzenia.
7. W stosownych przypadkach inne programy unijne mogą mieć wkład w działania przewidziane w niniejszym rozporządzeniu zgodnie z art. 8, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Niniejsze rozporządzenie może także mieć wkład w środki przewidziane w innych programach unijnych, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. W takich przypadkach, w programie prac obejmującym te działania zostanie określone, który zbiór zasad ma zastosowanie.

²³ COM(2018) 372 final – wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

²⁴ COM(2018) 382 final – wniosek Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

²⁵ COM(2018) 392 final – wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013.

²⁶ COM(2018) 372 final – wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

8. W należycie uzasadnionych przypadkach oraz w celu zapewnienia spójności i skuteczności unijnego finansowania bądź usprawnienia współpracy regionalnej Komisja może postanowić o rozszerzeniu kwalifikowalności programów działań i środków, o których mowa w art. 8 ust. 1, na kraje, terytoria i regiony, **które w innym przypadku nie kwalifikowałyby się do finansowania na podstawie art. 3 ust. 1**, [...] jeżeli dany program lub środek mają charakter globalny, regionalny lub transgraniczny.

Artykuł [...] 3b

Budżet

1. Pula środków finansowych przeznaczonych na wdrożenie IPA III w latach 2021–2027 wynosi [14 500 000 000 EUR w cenach bieżących].
2. Kwota, o której mowa w ust. 1, może zostać wykorzystana do [...] **finansowania środków wsparcia** w ramach realizacji programu, takich jak działania przygotowawcze, monitorowanie, kontrola, audyt i ocena, łącznie z systemami informatycznymi dla przedsiębiorstw **zgodnie z art. 20 [rozporządzenia w sprawie ISWMR]** [...].

ROZDZIAŁ II

PLANOWANIE STRATEGICZNE

Artykuł 6

Ramy polityki i zasady ogólne

1. ***Pomoc przewidziana w niniejszym rozporządzeniu udzielana jest zgodnie z [...] ramami polityki rozszerzenia określonymi przez Radę Europejską i Radę i umowami ustanawiającymi wiążące prawnie stosunki z beneficjentami wymienionymi w załączniku I, i w należyty sposób uwzględnia [...] stosowne rezolucje Parlamentu Europejskiego, komunikaty Komisji lub wspólne komunikaty Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa [...]. Komisja zapewnia spójność między pomocą a ramami polityki rozszerzenia.***
2. Programy i działania przewidziane w niniejszym rozporządzeniu ***służące osiągnięciu celów szczegółowych określonych w art. 3 uwzględniają następujące priorytety horyzontalne***: zmianę klimatu, ochronę środowiska i równość płci; w stosownych przypadkach dotyczą także wzajemnych powiązań między celami zrównoważonego rozwoju²⁷, tak aby propagować zintegrowane działania, które mogą przynosić dodatkowe korzyści i przyczyniać się do osiągnięcia licznych celów w sposób spójny.
- 2a. ***Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, przyczynia się do realizacji zobowiązań Unii na rzecz większej przejrzystości i rozliczalności w dziedzinie udzielania pomocy, w tym poprzez udostępnianie za pośrednictwem internetowych baz danych informacji na temat wielkości pomocy i jej przydziału, zapewniając, by dane były porównywalne oraz łatwo dostępne, wymieniane i publikowane.***

²⁷https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en

3. Komisja i państwa członkowskie współpracują w celu zapewnienia spójności między pomocą udzielaną na podstawie IPA III a inną pomocą udzielaną przez Unię, państwa członkowskie oraz Europejski Bank Inwestycyjny (*EBI*) i dokładają starań, by pomoc ta nie powielala się, zgodnie z ustalonymi zasadami wzmocnienia koordynacji operacyjnej w obszarze pomocy zewnętrznej, *m.in. poprzez wzmocnioną koordynację z państwami członkowskimi na szczeblu lokalnym*, i harmonizacji polityk i procedur, w szczególności międzynarodowymi zasadami skuteczności pomocy rozwojowej.²⁸ Koordynacja obejmuje regularne i *terminowe* konsultacje, częstą wymianę informacji na różnych etapach cyklu pomocy oraz spotkania z udziałem wszystkich zainteresowanych stron mające na celu koordynację pomocy, *także na szczeblu lokalnym*, oraz stanowi jeden z podstawowych etapów procesu programowania [...].
- 3a. Zgodnie z zasadą inkluzywnego partnerstwa w stosownych przypadkach Komisja zapewnia, aby prowadzono należyte konsultacje z odnośnymi zainteresowanymi podmiotami działającymi na terytorium beneficjentów wymienionych w załączniku I, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego, władz lokalnych i regionalnych, a także by podmioty te miały dostęp – w stosownym czasie – do właściwych informacji pozwalających im odgrywać istotną rolę w procesach opracowywania, wdrażania i związanego z tym monitorowania programów.*
4. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, podejmuje także niezbędne kroki w celu zapewnienia koordynacji i komplementarności z wielostronnymi i regionalnymi organizacjami i podmiotami, takimi jak organizacje międzynarodowe i instytucje finansowe, agencje oraz darczyńcy spoza UE.

²⁸https://ec.europa.eu/europeaid/policies/eu-approach-aid-effectiveness_en

ROZDZIAŁ III

WDROŻENIE

Artykuł 7

Ramy programowania IPA

1. Pomoc w ramach IPA III opiera się na ramach programowania IPA w zakresie realizacji celów szczegółowych, o których mowa w art. 3 ust. 2, ***i priorytetów tematycznych, o których mowa w załączniku II i III.*** Ramy programowania IPA ustanawia Komisja na czas trwania wieloletnich ram finansowych Unii.
2. Ramy programowania IPA ***są opracowywane zgodnie z ramami polityki i zasadami ogólnymi określonymi w art. 6,*** z należyтым uwzględnieniem stosownych strategii krajowych i polityk sektorowych.
 - 2a. ***Ramy programowania IPA zawierają orientacyjny przydział unijnych środków finansowych dla poszczególnych celów szczegółowych, o których mowa w art. 3 ust. 2, w stosownym przypadku w podziale na poszczególne lata, i umożliwiają zaspokojenie pojawiających się potrzeb, bez uszczerbku dla możliwości łączenia pomocy przyczyniającej się do osiągnięcia różnych celów szczegółowych.***

[...]
 - [...] 2b. Ramy programowania IPA zawierają wskaźniki służące do oceny postępów w osiągnięciu ***oczekiwanych rezultatów*** [...], które określa się [...] ***zgodnie z celami szczegółowymi, o których mowa w art. 3 ust. 2. Wskaźniki te są spójne ze wskaźnikami, o których mowa w załączniku IV.***

- [...] 2c. Bez uszczerbku dla ustępu 4, ramy programowania IPA są przyjmowane przez Komisję w drodze aktu wykonawczego. Ten akt wykonawczy jest przyjmowany zgodnie z procedurą sprawdzającą komitetu, o którym mowa w art. 16.
- 2d. *Co roku Komisja przeprowadza ocenę wdrażania ram programowania IPA w świetle zmian ram polityki, o których mowa w art. 6, na podstawie wskaźników, o których mowa w ust. 2b. Ocena ta obejmuje również aktualną sytuację, jeśli chodzi o przydziały zaangażowane i planowane w podziale na poszczególnych beneficjentów, a także jeśli chodzi o sposób stosowania zasady sprawiedliwego podziału i podejścia opartego na wynikach, o której mowa w art. 7a. Ocenę tę przedkłada się komitetowi, o którym mowa w art. 16.*
- 2e. *Na podstawie tej oceny Komisja może zaproponować zmianę ram programowania IPA, stosownie do przypadku, zgodnie z procedurą, o której mowa w ust. 2c. Ramy programowania IPA mogą być też poddane przeglądowi po przeprowadzeniu oceny okresowej i w stosownych przypadkach mogą zostać zmienione.*
4. Komisja przyjmuje ramy programowania dla współpracy transgranicznej z państwami członkowskimi zgodnie z art. 10 ust. 1 [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej].

Artykuł 7a

Pomoc dla beneficjentów, ocena wyników i sprawiedliwy podział

1. *Decyzje o udzielaniu beneficjentom wymienionym w załączniku I pomocy są podejmowane w ramach środków wykonawczych, o których mowa w art. 8.*
2. *Pomoc jest ukierunkowana i dostosowana do indywidualnej sytuacji beneficjentów wymienionych w załączniku I, z uwzględnieniem dalszych działań niezbędnych do osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia. Należy też uwzględnić potrzeby i zdolności tych beneficjentów zgodnie z zasadą sprawiedliwego podziału, tak by unikać sytuacji, gdy niektórzy beneficjenci uzyskują pomoc na nieproporcjonalnie niskim poziomie w porównaniu z innymi beneficjentami.*
3. *Pomoc służy zapewnieniu postępów wszystkich beneficjentów i powinna mieć zróżnicowany zakres i stopień intensywności stosownie do osiągniętych przez nich wyników, w szczególności w zakresie zaangażowania we wdrażanie reform i czynienia postępów w tym zakresie, oraz stosownie do ich potrzeb.*
4. *Przy ocenianiu wyników osiągniętych przez beneficjentów wymienionych w załączniku I i podejmowaniu decyzji o udzieleniu pomocy, zwraca się szczególną uwagę na działania podjęte w obszarze praworządności i praw podstawowych, instytucji demokratycznych i reformy administracji publicznej oraz rozwoju gospodarczego i konkurencyjności.*
5. *W przypadku znacznego regresu lub stałego braku postępów beneficjenta wymienionego w załączniku I w obszarach, o których mowa w ust. 4, mierzonych za pomocą wskaźników, o których mowa w art. 7 ust. 2b, zakres i stopień intensywności pomocy powinien zostać odpowiednio zmodyfikowany, zgodnie z ust. 1, m.in. poprzez proporcjonalne zmniejszenie i przekierowanie środków finansowych, w taki sposób, aby nie wywierać negatywnego wpływu na wsparcie na rzecz lepszego poszanowania praw podstawowych, demokracji i praworządności, w tym wsparcie na rzecz społeczeństwa obywatelskiego i, w stosownych przypadkach, współpracy z władzami lokalnymi. Gdy postępy zostaną ponownie odnotowane, należy też odpowiednio zmodyfikować pomoc, zgodnie z ust. 1, tak by w dalszym ciągu wspierać przedmiotowe działania.*

Artykuł 8

Środki i metody wykonawcze

1. Pomoc w ramach IPA III jest wdrażana według metody zarządzania bezpośredniego lub według metody zarządzania pośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym poprzez roczne lub wieloletnie plany działania i środki, o których mowa w tytule II rozdział III [rozporządzenia w sprawie ISWMR]. ***Plany działania i środki przyjmuje się w drodze aktów wykonawczych przyjmowanych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16.*** Do niniejszego rozporządzenia ma zastosowanie tytuł II rozdział III [rozporządzenia w sprawie ISWMR], z wyjątkiem art. 24 ust. 1 [kwalifikujące się osoby i podmioty].
2. Na mocy niniejszego rozporządzenia plany działania mogą być przyjmowane na okres do siedmiu lat.

Artykuł 9

Współpraca transgraniczna

1. Na programy współpracy transgranicznej między beneficjentami wymienionymi w załączniku I a państwami członkowskimi przydziela się orientacyjnie, zgodnie z ich potrzebami i priorytetami, maksymalnie 3 % puli środków finansowych.
2. Poziom współfinansowania unijnego na poziomie każdego priorytetu nie przekracza **85 %** wydatków kwalifikowalnych w ramach programu współpracy transgranicznej. W odniesieniu do pomocy technicznej poziom unijnego współfinansowania wynosi 100 %.
3. Poziom płatności zaliczkowych na współpracę transgraniczną z państwami członkowskimi **wynosi maksymalnie 50 % pierwszych trzech zobowiązań budżetowych na rzecz danego programu** [...].
4. W przypadku wstrzymania programów współpracy transgranicznej zgodnie z art. 12 [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej], wsparcie dla przerwane programu, które pozostaje dostępne na mocy niniejszego rozporządzenia, może być wykorzystane w celu finansowania innych działań kwalifikujących się na podstawie niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ IV

KWALIFIKOWALNOŚĆ I INNE PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE

Artykuł 10

Kwalifikowalność do finansowania w ramach IPA III

1. [...] ***Udział w procedurach udzielania zamówień, udzielania dotacji i przyznawania nagród w związku z działaniami finansowanymi na podstawie niniejszego rozporządzenia jest otwarty dla organizacji międzynarodowych i regionalnych oraz wszystkich innych osób fizycznych będących obywatelami następujących krajów oraz osób prawnych mających faktyczną siedzibę w jednym z nich:***
 - a) państwa członkowskie, beneficjenci wymienieni w załączniku I do niniejszego rozporządzenia, strony Porozumienia w sprawie Europejskiego Obszaru Gospodarczego i kraje ujęte w załączniku I do [rozporządzenia w sprawie ISWMR], oraz
 - b) kraje, którym Komisja przyznaje dostęp do pomocy zewnętrznej na zasadzie wzajemności. Dostęp na zasadzie wzajemności można przyznać na czas określony nie krótszy niż jeden rok, pod warunkiem że dany kraj uzna, na równych warunkach, kwalifikowalność podmiotów z Unii i krajów kwalifikujących się na mocy niniejszego rozporządzenia. Komisja decyduje o przyznaniu dostępu na zasadzie wzajemności po odbyciu konsultacji z zainteresowanym krajem odbiorcą pomocy lub krajami odbiorcami pomocy.

ROZDZIAŁ V

[GWARANCJA EFSD+ I GWARANCJE BUDŻETOWE

Artykuł 11

Instrumenty finansowe i gwarancja na działania zewnętrzne

1. Beneficjenci wymienieni w załączniku I kwalifikują się do objęcia Europejskim Funduszem na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus (EFSD+) oraz gwarancją na działania zewnętrzne, zgodnie z przepisami tytułu II rozdział IV [rozporządzenia w sprawie ISWMR]. W tym celu w ramach IPA III dokonuje się wkładu finansowego na rzecz tworzenia rezerw na gwarancję na działania zewnętrzne, o której mowa w art. 26 [rozporządzenia w sprawie ISWMR] proporcjonalnie do inwestycji dokonanych na rzecz beneficjentów wymienionych w załączniku I./

ROZDZIAŁ VI

MONITOROWANIE I OCENA

Artykuł 12

Monitorowanie, kontrola, ocena i ochrona interesów finansowych Unii

1. [...] [**Art. 31** rozporządzenia w sprawie ISWMR] w zakresie monitorowania [...] i sprawozdawczości [...] ma zastosowanie do niniejszego rozporządzenia. **Sprawozdanie roczne, o którym mowa w [art. 31 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ISWMR], zawiera również informacje na temat zobowiązań i płatności w podziale na poszczególne instrumenty (IPA, IPA II i IPA III).**
2. Wskaźniki służące monitorowaniu wdrażania i postępów w realizacji IPA III w odniesieniu do celów szczegółowych określonych w art. 3 przedstawiono w załączniku IV do niniejszego rozporządzenia.

3. Do współpracy transgranicznej z państwami członkowskimi stosuje się wskaźniki, o których mowa w art. 33 [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej].
4. Poza wskaźnikami określonymi w załączniku IV, ramy wyników pomocy z IPA III uwzględniają sprawozdania dotyczące procesu rozszerzenia.
- 4a. *Co roku Komisja przedstawia komitetowi, o którym mowa w art. 16, sprawozdanie z realizacji finansowej niniejszego rozporządzenia. Sprawozdanie to zawiera:***
- a) kwoty zaangażowane;***
 - b) kwoty zakontraktowane;***
 - c) kwoty wypłacone;***
 - d) przydział środków na poszczególne cele szczegółowe, o których mowa w art. 3;***
 - e) kwoty zakontraktowane w podziale na poszczególne rodzaje beneficjentów (np. agencje państw członkowskich, organizacje międzynarodowe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego);***
 - f) kwoty zakontraktowane w podziale na poszczególne instrumenty wykonania budżetu (np. dotacje, operacje łączone, wsparcie budżetowe).***
- 4b. *Informacje na temat wielkości pomocy i jej przydziału zawarte w sprawozdaniu rocznym, o którym mowa w art. 12 ust. 1, będą dostępne w internetowych bazach danych.***
- 4c. *[Art. 32 rozporządzenia w sprawie ISWMR] ma zastosowanie odpowiednio w zakresie oceny śródkresowej i końcowej.***
5. Poza przepisami art. 129 rozporządzenia finansowego dotyczącymi ochrony interesów finansowych Unii, w ramach zarządzania pośredniego beneficjenci wymienieni w załączniku I niezwłocznie zgłaszają Komisji nieprawidłowości, w tym nadużycia będące przedmiotem pierwszego ustalenia administracyjnego lub sądowego, oraz regularnie informują ją o przebiegu postępowań administracyjnych i prawnych. Zgłoszenia dokonuje się drogą elektroniczną, za pośrednictwem ustanowionego przez Komisję systemu zarządzania nieprawidłowościami.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

Artykuł 15

Przyjęcie dalszych przepisów wykonawczych

1. Przepisy szczegółowe ustanawiające jednolite warunki wdrożenia niniejszego rozporządzenia, w szczególności dotyczące struktur, które mają być ustanowione w ramach przygotowań do przystąpienia, oraz dotyczące pomocy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16.
2. [...]

Artykuł 16

Komitet

1. Komisję wspiera komitet *Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej* („Komitet *IPA III*”). Komitet ten jest komitetem w rozumieniu [...] rozporządzenia (UE) nr 182/2011[...].
 - 1a. *Komitet IPA III wspiera Komisję poprzez udzielanie wytycznych strategicznych dotyczących osiągnięcia celów, o których mowa w art. 3, w świetle oceny rocznej przeprowadzanej przez Komisję zgodnie z art. 7 ust. 2d i art. 12 ust. 4a.*
 - 1b. *W przypadku odesłania do niniejszego artykułu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.*
 - 1c. *Regulamin Komitetu IPA III przewiduje odpowiednie terminy pozwalające jego członkom na wczesne, terminowe i skuteczne przeanalizowanie danych projektów aktów wykonawczych i wyrażenie swoich opinii, zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.*
2. W przypadku gdy opinia komitetu ma zostać uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to zwykłą większością głosów jego członkowie.
3. Obserwator z EBI bierze udział w posiedzeniach Komitetu *IPA III*, na których omawiane są sprawy dotyczące EBI.
4. Komitet *IPA III* wspiera Komisję i jest również uprawniony do przyjmowania aktów prawnych i zobowiązań na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1085/2006, rozporządzenia 231/2014 i do wykonania art. 3 rozporządzenia (WE) nr 389/2006.
5. Komitet *IPA III* nie jest właściwy w kwestii dokonywania wkładów na rzecz programu Erasmus+ zgodnie z art. [...] **3a** ust. 3.

Artykuł 17

Informacja, komunikacja i promocja

[...]

- [²⁹1. Odbiorcy finansowania unijnego uznają pochodzenie finansowania unijnego i zapewniają jego wyeksponowanie, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych informacji ukierunkowanych na różne grupy odbiorców, w tym media i opinię publiczną.*
- 2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z niniejszym rozporządzeniem, jego działaniami i rezultatami. Zasoby finansowe przydzielone na niniejsze rozporządzenie przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile priorytety te są bezpośrednio związane z celami, o których mowa w art. 3.*
- 3. Kwestie bezpieczeństwa lub delikatne lokalne kwestie polityczne mogą sprawić, że rozwiązaniem preferowanym lub koniecznym będzie ograniczenie komunikacji w zakresie działań i ich wyeksponowania w pewnych krajach lub na pewnych obszarach lub w pewnych okresach. W takich przypadkach ustala się odbiorców docelowych oraz narzędzia, produkty i kanały eksponowania, które mają być wykorzystane w odniesieniu do danego działania, w poszczególnych przypadkach, po konsultacji z Unią i uzyskaniu zatwierdzenia z jej strony. W przypadku gdy niezbędna jest szybka interwencja w odpowiedzi na nagły kryzys, nie ma konieczności natychmiastowego zapewnienia pełnego planu komunikacji i eksponowania. W takich sytuacjach wsparcie Unii jest jednak od początku odpowiednio wskazane.]*

²⁹ *Przepisy te mają zostać dostosowane do ostatecznego brzmienia art. 36 i 37 rozporządzenia w sprawie ISWMR.*

Artykuł 18

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację danych działań, aż do ich zamknięcia, zgodnie z rozporządzeniem 231/2014 [IPA II] oraz rozporządzeniem (WE) nr 1085/2006 [IPA], które nadal stosuje się do danych działań aż do ich zamknięcia. Do tych działań stosuje się tytuł II rozdział III [rozporządzenia w sprawie ISWMR], dawniej objęty rozporządzeniem 236/2014, z wyjątkiem art. 24 ust. 1.
2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na IPA III można również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między IPA III a środkami przyjętymi w ramach poprzedniego programu, IPA II, **a także na wszelkie działania związane z przygotowaniem kolejnego programu pomocy przedakcesyjnej.**
3. W razie potrzeby w budżecie obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w art. 4 ust. 2, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone.

Artykuł 19

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie [...] [dwudziestego] dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodniczący

W imieniu Rady

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Albania

Bośnia i Hercegowina

Islandia

Kosowo*

Czarnogóra

Serbia

Turcja

[...] *Republika* Macedonii *Północnej*

* Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

ZAŁĄCZNIK II

Priorytety tematyczne pomocy

Pomoc może być przeznaczona, stosownie do przypadku, na poniższe priorytety tematyczne, *m.in. w ramach współpracy regionalnej*:

- a) **Utworzenie instytucji demokratycznych i instytucji niezbędnych do zapewnienia praworządności i wspieranie od wczesnego etapu ich prawidłowego funkcjonowania.** Działania w tej dziedzinie mają na celu: utworzenie niezależnych, *odpolitycznionych*, odpowiedzialnych i skutecznych systemów sądowych, w tym przejrzystych i opartych na kryteriach merytorycznych systemów rekrutacji, oraz upowszechnianie współpracy sądowej, promowanie systemów oceny i awansu oraz skutecznych procedur dyscyplinarnych w przypadku nieprawidłowości, a także zapewnienie *dostępu do wymiaru sprawiedliwości*; [...]; propagowanie i ochronę praw człowieka, w *tym propagowanie równości płci i praw dziecka*, praw osób należących do mniejszości, w tym *mniejszości narodowych*, Romów, jak również lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych, *oraz* podstawowych wolności [...], *przy zapewnieniu bezpiecznych warunków sprzyjających niezakłóconemu korzystaniu z wolności wypowiedzi i niezależności mediów.*
- aa) **Wzmocnienie zdolności w celu stawienia czoła wyzwaniom związanym z migracją.** Działania w tej dziedzinie mają na celu: *wymianę istotnych informacji*, zapewnienie solidnych systemów ochrony granic, *tak by* zarządzać przepływami migracyjnymi i *zwalczać nielegalną migrację*, a także przyznawać [...] ochronę międzynarodową osobom, *które się do niej kwalifikują.*

- ab) Zwiększenie zdolności w zakresie zapewniania bezpieczeństwa. Działania w tej dziedzinie mają na celu:** opracowanie skutecznych narzędzi zapobiegania przestępczości zorganizowanej, handlowi ludźmi *oraz nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką*, przemytowi migrantów, praniu pieniędzy / finansowaniu terroryzmu, korupcji oraz zwalczania tych zjawisk; *wspieranie zwiększonego zaangażowania w działania Unii mające na celu zwalczanie terroryzmu i radykalizacji.*
- ac) Wzmocnienie zdolności w zakresie komunikacji strategicznej, łącznie z przekazywaniem społeczeństwu informacji na temat reform niezbędnych do tego, by spełnić kryteria członkostwa w UE. Działania w tej dziedzinie mają na celu wspieranie dalszego rozwijania niezależnych i pluralistycznych mediów oraz umiejętności korzystania z mediów, a także przyczyniają się m.in. do zwiększenia odporności państwa i społeczeństwa na dezinformację i inne formy zagrożeń hybrydowych.**
- b) Reformowanie administracji publicznej zgodnie z zasadami dobrych rządów, w szczególności z zasadami administracji publicznej.** Działania w tej dziedzinie mają na celu: wzmocnienie ram reform administracji publicznej, *w tym w dziedzinie zamówień publicznych*; poprawę planowania strategicznego oraz inkluzywnej i opartej na dowodach polityki oraz wprowadzania zmian legislacyjnych; większą profesjonalizację i odpolitycznienie służby cywilnej poprzez zakorzenienie zasad merytokratycznych; propagowanie przejrzystości i rozliczalności; udoskonalenie jakości i sposobu świadczenia usług, w tym wprowadzenie odpowiednich procedur administracyjnych oraz stosowanie administracji elektronicznej ukierunkowanej na obywateli; udoskonalenie zarządzania finansami publicznymi i opracowywanie wiarygodnych statystyk.
- c) Osiąganie standardów unijnych w gospodarce, łącznie z funkcjonującą gospodarką rynkową, oraz [...] wzmocnienie zarządzania budżetem i gospodarką.** Działania mają na celu wspieranie udziału w programie reform gospodarczych i systematycznej współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowanymi w odniesieniu do podstawowych kwestii polityki gospodarczej; zwiększenie zdolności w zakresie umacniania stabilności makroekonomicznej oraz wspieranie postępów w kierunku stworzenia funkcjonującej gospodarki rynkowej, która radzi sobie z presją konkurencyjną i siłami rynkowymi wewnątrz Unii [...].

- ca) *Wzmocnienie stosunków dobrosąsiedzkich, stabilności regionalnej i wzajemnej współpracy, m.in. poprzez propagowanie tworzenia sieci kontaktów między ludźmi i wspieranie konstruktywnych inicjatyw.*
- d) **Wzmocnienie zdolności Unii i jej partnerów w zakresie zapobiegania konfliktom, budowania pokoju i reagowania na sytuacje przedkryzysowe i pokryzysowe,** w tym poprzez wczesne ostrzeżenie oraz analizy ryzyka wystąpienia konfliktu; [...] wspieranie pojednania, środków budowania pokoju i budowy zaufania, wspieranie budowania zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju.
- e) **Zwiększenie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego** i organizacji partnerów społecznych, w tym stowarzyszeń zawodowych, u beneficjentów wymienionych w załączniku I, oraz zachęcanie do tworzenia sieci kontaktów na wszystkich szczeblach między organizacjami mającymi siedzibę w Unii a organizacjami beneficjentów wymienionych w załączniku I, co umożliwi im zaangażowanie się w skuteczny dialog z podmiotami publicznymi i prywatnymi.
- f) **Propagowanie dostosowania się przez kraje partnerskie do zasad, standardów, obszarów polityki i praktyk Unii,** w tym zasad pomocy państwa.
- fa) *Wspieranie równości płci i wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt. Działania w tej dziedzinie mają na celu: utworzenie warunków, które w większym stopniu sprzyjają przestrzeganiu praw kobiet i dziewcząt i osiągnięciu rzeczywistej i wymiernej poprawy w zakresie równości płci, m.in. poprzez zapewnienie integralności fizycznej i psychologicznej kobiet i dziewcząt, wspieranie ich praw gospodarczych i społecznych, a także zwiększanie znaczenia opinii kobiet i dziewcząt oraz ich udziału w życiu społecznym, m.in. poprzez wspieranie sporządzania budżetów z uwzględnieniem aspektu płci oraz gromadzenie danych z podziałem na płeć i wiek.*

- g) **Zwiększenie dostępu do kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie – oraz podniesienie ich jakości – na wszystkich poziomach i wsparcie sektora kultury i sektora kreatywnego.** Działania w tej dziedzinie mają na celu: propagowanie równego dostępu do wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz kształcenia podstawowego i średniego; poprawę przekazywania umiejętności podstawowych; zwiększenie osiągnięć edukacyjnych, *przeciwdziałanie drenażowi mózgow*, ograniczenie wczesnego kończenia nauki i poprawę kształcenia nauczycieli. Rozwój systemów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz propagowanie systemów uczenia się poprzez praktyki w miejscu pracy w celu ułatwienia wchodzenia na rynek pracy, *także w odniesieniu do osób niepełnosprawnych*; poprawę jakości i znaczenia szkolnictwa wyższego i *badan*; zachęcanie do działalności w ramach stowarzyszeń absolwentów; poprawę dostępu do uczenia się przez całe życie oraz wspieranie inwestycji w edukację *włączającą* oraz *dostępną* infrastrukturę szkoleniową, w szczególności z myślą o zmniejszeniu dysproporcji terytorialnych i sprzyjaniu edukacji wolnej od segregacji, w tym za pomocą *dostępnych* technologii cyfrowych.
- h) **Sprzyjanie tworzeniu zatrudnienia o wysokiej jakości i dostępowi do rynku pracy.** Działania w tej dziedzinie mają na celu: zaradzenie wysokiej stopie bezrobocia i bierności przez wspieranie trwałej integracji na rynku pracy, w szczególności ludzi młodych (zwłaszcza młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się), kobiet, osób długotrwale bezrobotnych i wszystkich słabo reprezentowanych grup. Działania powinny przyczyniać się do tworzenia miejsc pracy o dobrej jakości i wspierać skuteczne egzekwowanie przepisów i standardów prawa pracy na całym terytorium. Inne kluczowe obszary działań to: wspieranie równości płci i *młodzieży*, propagowania zdolności do zatrudnienia i wydajności, wspieranie zdolności do przystosowywania się pracowników i przedsiębiorstw do zmian, ustanowienia trwałego dialogu społecznego, modernizacji i wzmocnienia instytucji rynku pracy, takich jak publiczne służby zatrudnienia i inspekcje pracy.

- i) **Propagowanie ochrony socjalnej i włączenia społecznego oraz walka z ubóstwem.** Działania w tej dziedzinie mają na celu: zmodernizowanie systemów ochrony socjalnej w celu zapewnienia wydajnej, skutecznej i odpowiedniej ochrony na wszystkich etapach życia jednostki, *propagowanie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej*, sprzyjanie włączeniu społecznemu, propagowanie równych szans oraz eliminowanie nierówności i ubóstwa. Działania w tej dziedzinie koncentrują się na poniższych zagadnieniach: integrowanie społeczności marginalizowanych, np. Romów; zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, [...] *rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język*, religię lub przekonania, opinie *polityczne lub wszelkie inne opinie, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie*, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną; ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych usług wysokiej jakości, takich jak wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, mieszkalnictwo, opieka zdrowotna i podstawowe usługi socjalne oraz opieka długoterminowa, m.in. dzięki modernizacji systemów ochrony socjalnej.
- j) **Propagowanie inteligentnego, zrównoważonego, sprzyjającego włączeniu społecznemu i bezpiecznego transportu oraz usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych** poprzez inwestowanie w projekty o dużej *europejskiej* wartości *dodanej* [...]. Inwestycje powinny być uszeregowane pod względem ważności wedle ich istotności dla połączeń TEN-T z UE, wkładu w mobilność zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju, ograniczenia emisji, oddziaływania na środowisko, bezpiecznej mobilności, w synergii z reformami propagowanymi przez Traktat o Wspólnocie Transportowej.
- ja) **Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji źródeł energii. Działania w tej dziedzinie mają na celu zwiększenie efektywności energetycznej i produkcji energii, a także dywersyfikację krajów dostarczających energię i tras dostaw.**
- k) **Poprawa warunków działania sektora prywatnego i konkurencyjności przedsiębiorstw**, m.in. poprzez „inteligentne specjalizacje”, jako kluczowych czynników wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i zapewniania spójności. Priorytet należy nadać projektom służącym poprawie otoczenia biznesowego.

- l) **Poprawa dostępu do technologii i usług cyfrowych oraz zintensyfikowanie badań, rozwoju technologicznego i innowacji** przez inwestycje w *tworzenie zdolności, systemy badawcze i innowacyjne, systemy mobilności i udzielania dotacji dostosowane do tego, by promować zasadę doskonałości naukowej*, w sieci połączeń cyfrowych, zaufanie i bezpieczeństwo cyfrowe, umiejętności cyfrowe oraz przedsiębiorczość, jak również infrastrukturę badawczą, tworzenie sprzyjającego środowiska i propagowanie tworzenia sieci kontaktów i współpracy. *Działania w tej dziedzinie mają też na celu utworzenie węzłów doskonałości w zakresie badań i innowacji, tak by przeciwdziałać drenażowi mózgów w odniesieniu do badaczy.*
- m) **Przyczynianie się do bezpieczeństwa i ochrony zaopatrzenia w żywność** oraz zachowania różnorodnych i opłacalnych systemów rolniczych w dynamicznych społecznościach wiejskich i na terenach wiejskich.
- n) **Ochrona i poprawa jakości środowiska**, zajęcie się problemem degradacji środowiska i powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej, propagowanie konserwacji ekosystemów lądowych i morskich i odnawialnych zasobów naturalnych oraz zrównoważone zarządzanie nimi, *inwestycje w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami oraz zrównoważonego zarządzania chemikaliami*, propagowanie efektywnego gospodarowania zasobami, zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz wspieranie przejścia na zieloną gospodarkę i gospodarkę o obiegu zamkniętym, przyczynianie się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie odporności na zmiany klimatu oraz wspieranie zarządzania działaniami w dziedzinie klimatu i informowanie o nich, a także propagowanie efektywności energetycznej. Środki z programu IPA III powinny wspierać polityki sprzyjające przejściu do zasobooszczędnej, bezpiecznej i trwałej gospodarki niskoemisyjnej oraz wzmocnieniu odporności na klęski żywiołowe, a także zapobiegania, gotowości i reagowania na nie. [...].

- o) *[...] Współpraca z beneficjentami wymienionymi w załączniku I w zakresie pokojowego wykorzystywania energii jądrowej w obszarze zdrowia, rolnictwa i bezpieczeństwa żywności, z zapewnieniem pełnego przestrzegania najwyższych standardów międzynarodowych; oraz wspieranie działań mających na celu zaradzenie skutkom narażenia społeczności lokalnych na jakiegokolwiek wypadki radiologiczne oraz służących poprawie ich warunków życia; promowanie zarządzania wiedzą, szkoleń i kształcenia w dziedzinach związanych z energią jądrową.*
- p) **Zwiększenie zdolności sektora rolno-spożywczego i sektora rybołówstwa do radzenia sobie z presją konkurencyjną i siłami rynkowymi, a także do stopniowego dostosowywania się do zasad i standardów unijnych, przy jednoczesnej realizacji celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych w zakresie zrównoważonego rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich i przybrzeżnych.**
-

ZAŁĄCZNIK III

Priorytety tematyczne dotyczące pomocy na rzecz współpracy transgranicznej między beneficjentami wymienionymi w załączniku I

Z myślą o promowaniu stosunków dobrosąsiedzkich, wspieraniu integracji z Unią i rozwoju społeczno-gospodarczego [...] pomoc na rzecz współpracy transgranicznej między beneficjentami wymienionymi w załączniku I może w stosownych przypadkach dotyczyć następujących priorytetów tematycznych:

- a) propagowanie zatrudnienia, mobilności pracowników oraz społecznego i kulturowego włączenia ponad granicami, m.in. poprzez: integrację transgranicznych rynków pracy, w tym mobilność transgraniczną; wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia; usługi informacyjne i doradcze oraz wspólne szkolenia; równość płci; równe szanse; integracja społeczności imigrantów i słabszych grup społecznych; inwestycje w zakresie publicznych służb zatrudnienia; oraz inwestycje wspierające w zakresie zdrowia publicznego i usług społecznych;
- b) ochrona środowiska oraz wspieranie polityki łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej; zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim m.in. poprzez: wspólne działania na rzecz ochrony środowiska; propagowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, skoordynowanego planowania przestrzennego obszarów morskich, efektywnego gospodarowania zasobami oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, korzystania z odnawialnych źródeł energii oraz przejścia do bezpiecznej i trwałej gospodarki niskoemisyjnej; **lepszé gospodarowanie odpadami i zasobami wodnymi**, wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, zapewnianie odporności na klęski żywiołowe oraz zapobieganie klęskom i katastrofom i zwiększanie gotowości do reagowania na nie;
- c) propagowanie zrównoważonego transportu i poprawa infrastruktury publicznej m.in. za pomocą: zmniejszania odizolowania poprzez poprawę dostępu do transportu, usług i sieci cyfrowych oraz inwestowanie w transgraniczne systemy i urządzenia dostaw wody i energii oraz gospodarowania odpadami;

- d) propagowanie gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego między innymi przez rozwój infrastruktury łączności cyfrowej, rozwój usług administracji elektronicznej, zaufania i bezpieczeństwa cyfrowego, jak również umiejętności cyfrowych i przedsiębiorczości;
- e) propagowanie turystyki oraz dziedzictwa kulturowego i naturalnego;
- f) inwestycje na rzecz młodzieży, kształcenia i umiejętności m.in. poprzez opracowywanie i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkoleń zawodowych i szkoleń oraz tworzenie infrastruktury wspierającej wspólne działania na rzecz młodzieży;
- g) propagowanie zarządzania lokalnego i regionalnego oraz zwiększanie zdolności organów lokalnych i regionalnych w zakresie planowania i działalności administracyjnej;
- h) poprawa konkurencyjności, otoczenia biznesowego oraz tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw, zwiększenie wolumenu handlu i inwestycji, m.in. poprzez: promowanie i wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój lokalnych rynków transgranicznych i umiędzynarodowienie;
- i) wzmocnienie badań, rozwoju technologicznego, innowacji oraz technologii cyfrowych m.in. poprzez: propagowanie wspólnego wykorzystania zasobów ludzkich, ***budowanie zdolności w ramach systemów badawczych i innowacyjnych, systemów mobilności i udzielania dotacji dostosowanych do tego, by promować zasadę doskonałości naukowej,*** i zapewnianie infrastruktury w celach badawczo-technologicznych.

ZAŁĄCZNIK IV

Wykaz najważniejszych wskaźników wykonania

W celu zmierzenia, w jakim stopniu Unia przyczyniła się do realizacji [...] celów szczegółowych *IPA III*, należy korzystać z poniższego wykazu najważniejszych wskaźników wykonania:

1. Złożony wskaźnik³⁰ dotyczący [...] *postępów poczynionych przez beneficjentów wymienionych w załączniku I* w zakresie podstawowych obszarów kryteriów politycznych [...] (w tym demokracji, praworządności (wymiaru sprawiedliwości, zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej) oraz praw [...] *podstawowych, w tym wolności mediów*), *a także stosunków dobrosąsiedzkich* (źródło: Komisja Europejska)
2. [...] *Postępy poczynione przez beneficjentów wymienionych w załączniku I* w zakresie reformy administracji publicznej (źródło: Komisja Europejska)
3. Złożony wskaźnik dotyczący [...] *postępów poczynionych przez beneficjentów wymienionych w załączniku I w zakresie dostosowania przepisów krajowych do* unijnego dorobku prawnego (źródło: Komisja Europejska)
4. Złożony wskaźnik dotyczący [...] *postępów poczynionych przez beneficjentów wymienionych w załączniku I* w podstawowych obszarach kryteriów gospodarczych (funkcjonująca gospodarka rynkowa i konkurencyjność) (źródło: Komisja Europejska)
5. Wydatki publiczne w obszarze zabezpieczenia społecznego (odsetek PKB) (źródło: MOP) lub stopa zatrudnienia (źródło: statystyka [...] *publiczna*)
6. Przepaść cyfrowa między beneficjentami a średnią unijną (źródło: Komisja Europejska, wskaźnik gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI))
7. Wskaźnik odległości do granicy (Doing Business) (źródło: Bank Światowy)

³⁰ Trzy złożone wskaźniki są opracowywane przez Komisję Europejską na podstawie sprawozdań o krajach objętych procesem rozszerzenia, które to sprawozdania opierają się na licznych źródłach niezależnych.

8. Energochłonność mierzona zużyciem energii pierwotnej i PKB (źródło: EUROSTAT)
9. Ograniczenie lub eliminacja emisji gazów cieplarnianych (w kilotonach ekwiwalentu dwutlenku węgla) przy wsparciu UE
10. [...]

W stosownych przypadkach wskaźniki będą przedstawione z podziałem na [...] *pleć*.
